

19 februari 2024

Van: Rekenkamer Sliedrecht

Aan: Gemeenteraad Sliedrecht

Betreft: onderbouwing keuze onderzoeksonderwerp Rekenkamer Sliedrecht 2024

Geachte gemeenteraad,

Middels dit memo lichten we u in over de keuze die de Rekenkamer Sliedrecht heeft gemaakt voor het onderzoeksonderwerp van het jaar 2024. Aanvullend bieden wij u onze concept-onderzoeksopzet aan. De Rekenkamer heeft deze beide documenten op 12 februari jl. aan de klankbordgroep van de Rekenkamer toegelicht.

Terugblik consultatieworkshop

Op 23 oktober 2023 hebben wij met de gemeenteraad stil mogen staan bij de mogelijke onderzoeksonderwerpen voor het jaar 2024. Vooraf aan deze bijeenkomst is er een shortlist van onderwerpen met de raadsfracties gedeeld, op basis waarvan iedere fractie een voorkeur kon aangeven. Ook zijn partijen in de gelegenheid gesteld om aanvullende onderwerpen te pitchen. Fracties konden uit deze onderwerpen elk drie voorkeursopties selecteren. Uit de bespreking in raad kwam een duidelijke voorkeur naar voren voor een onderwerp dat dicht bij de inwoners staat. De onderwerpen die op de meeste steun vanuit de fracties konden rekenen waren: inburgeringsbeleid; de wet open overheid en subsidiebeleid (elk door drie fracties als voorkeursoptie aangemerkt) en het beheer van de openbare ruimte (door vijf fracties als voorkeursoptie aangemerkt).

Tijdens de consultatieworkshop is ook gesproken over Smart Delta Drechtsteden als mogelijk onderzoeksonderwerp. Dit is ook bij een eerdere consultatie door de gemeenteraad aangedragen. De directeur van de Rekenkamer heeft in reactie daarop aangegeven dat een onderzoek hiernaar enige omvang moet hebben om relevante resultaten te kunnen opleveren, en daarom in regioverband (Sliedrecht, Alblasterdam, Hardinxveld-Giessendam) zal moeten worden opgepakt. De directeur heeft toegezegd deze mogelijkheid te verkennen bij de andere gemeenten. De Rekenkamer Hardinxveld-Giessendam heeft per 1 januari 2024 een andere samenstelling gekregen. De Rekenkamer Alblasterdam werd begin 2024 eveneens opnieuw aanbesteed, waardoor het op het moment van consultatie nog niet duidelijk was of deze in de huidige samenstelling zou worden voortgezet. Om die reden is het niet mogelijk om in 2024 met een gecoördineerd rekenkameronderzoek naar Smart Delta Drechtsteden te starten. Met de klankbordgroep is afgesproken dat deze mogelijkheid in 2024 opnieuw wordt verkend. Daarvoor wordt contact gelegd met andere rekenkamers in de Drechtsteden. Dit wordt door de griffier van Sliedrecht opgepakt.

In de consultatieworkshop zijn de onderwerpen uit de shortlist van de Rekenkamer en de door de fracties aangedragen onderwerpen één voor één besproken. Daarbij zijn ook de aspecten leefbaarheid en veiligheid naar voren gedragen als relevant om mee te nemen in het rekenkameronderzoek. Ook werd de suggestie gedaan om inwoners te betrekken bij het rekenkameronderzoek, bijvoorbeeld door middel van een enquête.

Om ons verder te verdiepen heeft de Rekenkamer voor de verschillende onderwerpen nadere documenten doorgenomen. Op basis van deze informatie is er een keuze gemaakt.

Keuze Rekenkamer

We hebben ervoor gekozen om in 2024 onderzoek te doen naar het beheer van de openbare ruimte. De openbare ruimte is het visitekaartje van de gemeente. Ze vormt de publieke verblijfs- en

ontmoetingsplek, bepaalt de leef- en werkomgeving en draagt bij aan de algemene gezondheid en sociale veiligheid. In de openbare ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats zoals wonen, werken en recreëren. Het onderhouden van de buitenruimte en de gemeentelijke objecten daarin is van belang om bijvoorbeeld veiligheid en leefbaarheid te waarborgen.

Met dit onderzoek wil de Rekenkamer de raad inzicht verschaffen in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beheer van de openbare ruimte. Het onderzoek moet leiden tot aanbevelingen waarmee college en raad hun taken op dit terrein beter kunnen uitvoeren. Conform de wensen uit de raad zal in dit onderzoek bijzondere aandacht uitgaan naar de wijze waarop de inwoners de openbare ruimte waarderen, en hoe de gemeente dit meeneemt in haar gevoerde beleid.

De keuze voor het onderzoek naar het beheer van de openbare ruimte is tevens gelegen in het feit dat dit onderwerp zich goed leent voor rekenkameronderzoek. We kunnen de aspecten rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffend van dit beleidsterrein goed in het onderzoek meenemen. Omdat het onderwerp van nature breed is, wordt gekozen voor een afbakening op een beperkt aantal deelaspecten. Hierover leest u meer in de concept-onderzoeksopzet.

Vervolg

De Rekenkamer heeft na de bespreking in de klankbordgroep van 12 februari jl. de onderzoeksopzet definitief opgesteld en start binnenkort met het onderzoek. Het streven is om het onderzoek in het najaar van 2024 af te ronden. De klankbordgroep wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang van het onderzoek.

Bijgevoegd treft u tevens het jaarverslag van de Rekenkamer over het jaar 2023.

Hartelijke groet namens de Rekenkamer Sliedrecht,

Heleen van Rijnbach
Robert Klaassen

Bijlage:

- **onderzoeksopzet beheer openbare ruimte Sliedrecht**
- **jaarverslag Rekenkamer Sliedrecht 2023**

Onderzoeksopzet

Rekenkameronderzoek

Beheer openbare ruimte

Rekenkamer Sliedrecht

Contactpersoon:

Robert Klaassen

Ambtelijk secretaris/coördinator rekenkamer

T. 06 199 20 550

E. robert@necker.nl

Datum: 19 februari

Inhoud

Onderzoeksopzet.....	1
Rekenkameronderzoek beheer openbare ruimte.....	1
1 Wat gaan we onderzoeken?.....	3
1.1 Waarom dit onderzoek?	3
1.2 Doelstelling en afbakening.....	4
1.3 Vraagstelling.....	4
2 Plan van aanpak	6
Fase 1: Opstarten van het onderzoek.....	6
Fase 2: Beleid en ambities in beeld	6
Fase 3: Uitvoering en monitoring	7
Fase 4: Rapportage	9
3 Ons onderzoeksteam en planning	10
3.1 Onderzoeksteam en planning	10

1 Wat gaan we onderzoeken?

1.1 Waarom dit onderzoek?

Inleiding op het onderwerp

De openbare ruimte is het visitekaartje van de gemeente. Ze vormt de publieke verblijfs- en ontmoetingsplek, bepaalt de leef- en werkomgeving en draagt bij aan de algemene gezondheid en sociale veiligheid. In de openbare ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats zoals wonen, werken en recreëren. Met het onderhouden van de openbare ruimte en de gemeentelijke objecten daarin waarborgt de gemeente de leefbaarheid en veiligheid. De gemeente Sliedrecht verzorgt het beheer en onderhoud van wegen, bruggen, openbaar groen, riolering en openbare verlichting. Dat doet de gemeente onder meer door onkruid te verwijderen en zwerfafval op te ruimen, door straten schoon en veilig te houden en door riolen en gemalen periodiek te onderhouden.¹

In de omgevingsvisie, vastgesteld door de raad in 2022, heeft de gemeente Sliedrecht haar visie en koers geformuleerd richting 2030. Die visie en koers zijn verder uitgewerkt in de ambities van de kernopgave ruimtelijke vernieuwing. De centrale ambitie voor de openbare ruimte is 'We voegen ruimtelijke kwaliteit toe voor een gezonde en aantrekkelijke woonomgeving.' Daarbij staan milieuvriendelijkheid en duurzaamheid centraal.² Hoe de gemeente de ambities wil vervullen, wordt uitgewerkt in beleids- en beheerplannen.

In dit onderzoek gaat de rekenkamer na in hoeverre de gemeente een doeltreffend en doelmatig beheer van de openbare ruimte voert. Hoe verhoudt het huidige beheer zich tot de gemeentelijke ambities? Worden de vastgestelde doelstellingen behaald? Is het huidige beleid toekomstbestendig? Conform de wensen uit de raad zal in dit onderzoek bijzondere aandacht uitgaan naar de wijze waarop de inwoners de openbare ruimte waarderen en hoe de gemeente dit meeneemt in haar gevoerde beleid.

Doelmatig en doeltreffend

Bij het onderzoeken van de doeltreffendheid zal dit onderzoek zich richten op de mate waarin de gemeente de gestelde doelen weet te realiseren. Met een doeltreffend beheer van de openbare ruimte sluiten de resultaten van het beheer aan bij de doelen van de gemeente.

Voor het onderzoeken van de doelmatigheid van het beheer van de openbare ruimte zal dit onderzoek kijken naar de doorwerking van de beleidsambities van de gemeente in het beheer. Voor een doelmatig beheer van de openbare ruimte is het belangrijk dat er een duidelijke koppeling bestaat tussen de (maatschappelijke) doelen die de gemeente heeft gesteld en de inzet van de beheerwerkzaamheden.

Een rekenkameronderzoek wordt in de eerste plaats uitgevoerd voor de gemeenteraad. We vinden het daarnaast belangrijk dat organisatie en college óók verder kunnen met ons onderzoek. In onze aanpak leest u hoe we daar voor zorgen.

---

¹ Gemeente Sliedrecht (2024). Onderhoud openbare ruimte: https://www.sliedrecht.nl/Wonen_omgeving/Omgeving/Onderhoud_openbare_ruimte/Beheer_en_onderhoud_wegen_bruggen_riolering_en_openbare_verlichting.

² Gemeente Sliedrecht (2023). Programmabegroting 2024, programma 3: Ruimte: <https://sliedrecht.begrotingonline.nl/programmabegroting-2024-----/programma/programma-3---ruimte#1120701-doelstelling-ambitie-1-op-basis-van-het-programmaplan-en-de-omgevingsvisie-hebben-we-in-2026-de-noodzakelijke-voorbereidingen-getroffen-en-de-eerste-projecten-gerealiseerd-voor-de-ruimtelijke-vernieuwingsopgave>,

1.2 Doelstelling en afbakening

Doelstellingen van het onderzoek

Op basis van het bovenstaande formuleert de rekenkamer de doelstellingen van dit onderzoek als volgt:

- Inzicht geven in de omvang, aard en doelen van het beheer van de openbare ruimte door de gemeente;
- Inzicht geven in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beheer van de openbare ruimte;
- Inzicht geven in het perspectief van inwoners op de openbare ruimte;

Afbakening

Om het beheer van de openbare ruimte door de gemeente op een goede manier te kunnen onderzoeken is er gekozen om het onderzoek af te bakenen langs drie deelaspecten: beleid en uitvoering, verantwoording aan en sturing door de raad en het perspectief van inwoners. Het onderzoek richt zich op het beheer en onderhoud van wegen, bruggen, openbaar groen, riolering en openbare verlichting door de gemeente. Het onderzoek zal zich niet richten op het onderhoud van het maatschappelijk vastgoed en grote projecten (de rekenkamer heeft hier reeds in voorgaande jaren onderzoek naar gedaan). Het onderzoek zal zich richten op het beheer van de openbare ruimte in de periode 2020-2023.

1.3 Vraagstelling

De rekenkamer heeft de volgende centrale vraag geformuleerd voor het onderzoek:

In hoeverre wordt het beheer van de openbare ruimte in de gemeente Sliedrecht doeltreffend en doelmatig uitgevoerd?

De centrale onderzoeksvraag zal worden beantwoord door antwoord te geven op de volgende deelvragen:

Beleid en uitvoering

1. Welke visie, doelstellingen en ambities heeft de gemeente Sliedrecht voor het beheer van de openbare ruimte geformuleerd?
2. Hoe zijn de visie, doelstellingen en ambities voor het beheer van de openbare ruimte door de gemeente uitgewerkt in beleids- en beheerplannen?
3. Hoe zijn de beleids- en beheerplannen voor het beheer van de openbare ruimte uitgewerkt in uitvoerings- en/of investeringsprogramma's?
4. In hoeverre verloopt de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte conform de uitvoeringsprogramma's?
5. In hoeverre is de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte in lijn met de ambities in gemeentelijke visiedocumenten, in het bijzonder milieubestendigheid en duurzaamheid?

Verantwoording aan en sturing door de raad

6. In hoeverre bieden het beleid en de beheerplannen voor de openbare ruimte de raad sturingsmogelijkheden op het gebied van kwaliteit en budget?
7. In hoeverre wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het beleid?
8. In hoeverre geeft de gemeenteraad invulling aan de kaderstellende en controlerende rol ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte?

Perspectief van inwoners

9. In hoeverre wordt het perspectief van inwoners van de gemeente meegenomen bij het bepalen van doelen voor het beheer van de openbare ruimte?
10. In hoeverre wordt in de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte rekening gehouden met het perspectief van inwoners van de gemeente?
11. Welke verdere mogelijkheden zijn er om inwoners te betrekken bij het beheer van de openbare ruimte? Welke wensen en verwachtingen hebben inwoners hierbij?

2 Plan van aanpak

Dit onderzoek wordt uitgevoerd in vier fases:

1. Opstarten van het onderzoek
2. Beleid en ambities in beeld
3. Uitvoering en monitoring
4. Rapportage

Fase 1: Opstarten van het onderzoek

Het onderzoeksteam bespreekt de opzet van het onderzoek in een startbijeenkomst met de ambtelijk contactpersoon voor de rekenkamer en een vertegenwoordiger van de ambtelijke organisatie die de contactpersoon voor het onderzoek zelf is. Bij voorkeur is deze vertegenwoordiger direct betrokken bij, of verantwoordelijk voor, het beheer van de openbare ruimte. We nemen tijdens dit gesprek de onderzoeksaanpak door en maken afspraken over het aanleveren van documenten, het plannen van de interviews en de wederhoorprocedure. Voor het aanleveren van relevante documenten bereiden we een informatieverzoek voor, waarin we aangeven naar welke documenten benodigd zijn voor het onderzoek en wanneer we deze willen ontvangen.

Fase 1: samenvatting

Resultaten:

- / De ambtelijke organisatie is op de hoogte en kent de informatievraag;
- / Het informatieverzoek is uitgezet in de ambtelijke organisatie.

Gehanteerde methode:

- / Startgesprek met de ambtelijk contactpersoon;
- / Informatieverzoek.

Fase 2: Beleid en ambities in beeld

De tweede fase van het onderzoek richt zich op de doelen en de ambities die de gemeente heeft gesteld voor het beheer van de openbare ruimte. Het beleidskader en de beheerplannen voor de openbare ruimte zullen daarbij in beeld worden gebracht. Naast deze inventarisatie beoordelen we de beleidskaders en beheerplannen als sturingsinstrument. Hierbij kijken wij naar de helderheid en meetbaarheid van de geformuleerde doelen. Daarnaast analyseren wij ook de totstandkoming en overwegingen bij het beleid en de beheerplannen. Hierbij gaan we na op welke aannames, ervaringen en overwegingen de plannen zijn gebaseerd. Ook kijken we in hoeverre de relatie tussen kwaliteitsniveau en budget voldoende is beargumenteerd en in hoeverre de mogelijkheid is geboden aan de raad om hierin (bij) te sturen.

Documenten die we in deze fase in ieder geval bestuderen zijn:

- / Hoofdlijnenakkoord 2022 – 2026;
- / Omgevingsvisie;
- / Koers 2030;
- / P&C-stukken periode 2020-2023;
- / Beleids- en beheerplannen wegen, bruggen, openbaar groen, riolering en openbare verlichting;

- / Uitvoerings- en investeringsprogramma's behorende bij bovengenoemde beleids- en beheerplannen;

In deze fase wordt ook gekeken naar de betrokkenheid van het inwonersperspectief bij het bepalen van de doelen en het opstellen van de plannen. Gebruikt de gemeente bijvoorbeeld inwonersdata uit dashboards zoals waarstaatjegemeente.nl, of doet de gemeente zelf onderzoek (of laat zij dit doen, bijvoorbeeld door het onderzoekscentrum Drechtsteden) onder inwoners als input voor de doelstellingen voor het beheer van de openbare ruimte?

De resultaten uit deze documentanalyse dienen als input voor de nadere verdieping in de derde en vierde fase van het onderzoek.

Fase 2: samenvatting

Resultaten:

- / Een helder beeld van de doelstellingen en prioriteiten van het gemeentelijk beleid
- / Inzicht in de kwaliteit van het beleid als sturingsinstrument voor de raad
- / Inzicht in de onderbouwing van de beheerplannen, in het bijzonder de inbreng van inwoners
- / Beantwoording deelvragen 1 t/m 6 en 9

Gehanteerde methode:

- / Documentanalyse

Fase 3: Uitvoering en monitoring

Vertaling van beheerplannen naar uitvoering

In de derde fase van het onderzoek gaan we in op de vertaling van de beheerplannen naar het uitvoeringsprogramma op het niveau van de ambtelijke organisatie. De rekenkamer analyseert en beoordeelt hoe de organisatie uitvoering geeft aan het beheer van de openbare ruimte. Daarbij ligt de focus op het uitvoeringsproces en de resultaten wat betreft inhoudelijke doelstellingen, planning en budget. Hoe vindt monitoring van voortgang op deze aspecten plaats? Voert de gemeente werkzaamheden in de openbare ruimte inderdaad zo veel mogelijk klimaatbestendig en duurzaam uit? En in hoeverre zijn de werkzaamheden gericht op leefbaarheid en veiligheid? Ook gaan wij na of de gemeente heldere afspraken heeft gemaakt ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte met partners. Hierbij zullen we kijken naar voorbeelden uit de praktijk. Dit doen we door middel van de volgende stappen:

1. Aanvullende documentanalyse van de aansluiting tussen beheerplannen, uitvoeringsprogramma en opdrachtformulieren om de doorwerking van de algemene beleidskaders te analyseren. Daarnaast analyseren we ook de terugkoppeling over de uitvoering wat betreft inhoud, planning en budget (richting management en college);
2. Maximaal twee groepsinterviews met betrokken ambtenaren, teammanagers en afdelingshoofd(en). In deze interviews gaan wij na of het beeld dat naar voren komt uit de documentanalyse overeen komt met de praktijk.
3. Een interview met de betrokken portefeuillehouder(s) om de bevindingen uit de praktijk verder te duiden. Hiermee vormt de rekenkamer zich een beeld van de kwaliteit van de uitvoering van het beleid, de 'werkbaarheid' van de beleidskaders en de wijze waarop college en management de uitvoering monitoren.

Met het oog op de doorlooptijd is het streven om de interviews zo veel mogelijk geclusterd in te plannen.

Enquête onder inwoners

In deze fase zal ook aandacht uitgaan naar de wijze waarop de gemeente het perspectief van inwoners betreft in de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte. Wordt er bijvoorbeeld een beroep gedaan op de meldingen openbare ruimte en worden er bij projecten in het beheer van de openbare ruimte (denk aan herinrichting van wegen of de aanleg van openbaar groen) inwonersbijeenkomsten georganiseerd? In de documentanalyse en de interviews zullen we hier ook bij stilstaan.

Om de verdere mogelijkheden voor het betrekken van inwoners bij het beheer van de openbare ruimte in beeld te brengen, wordt in aanvulling op de documentanalyse en interviews een enquête uitgezet onder inwoners via de website van de gemeente. Dit doen we door middel van een zogeheten flitspeiling. Een flitspeiling is een specifiek type inwonersconsultatie, waarbij binnen korte tijd op een eenvoudige manier inzichten worden opgehaald bij inwoners. De flitspeiling is kort: met een maximale invulduur van 3 minuten. Daar worden tussen de 10 en 12 vragen in opgenomen, onder meer over hoe inwoners de (kwaliteit van de) openbare ruimte beoordelen, in hoeverre zij door de gemeente betrokken zijn bij het beheer van de openbare ruimte en wat hun ervaringen zijn en hoe zij in de toekomst betrokken willen worden door de gemeente. De flitspeiling wordt uitgezet via een open link en wordt op een toegankelijke manier en met oog voor een hoge respons onder inwoners uitgezet. In afstemming met de klankbordgroep en de gemeente wordt de flitspeiling bij voorkeur uitgezet via het inwonerspaneel van het onderzoekscentrum Drechtsteden.³ Afhankelijk van de (budgettaire) mogelijkheden wordt ook gekeken naar het op papier verspreiden van de enquête onder inwoners.

Positie van de gemeenteraad

In deze fase van het onderzoek gaan we ook na hoe de verantwoording aan de raad over het beheer van de openbare ruimte is georganiseerd. In de eerste plaats worden de informatiestromen van het college naar de raad geanalyseerd. Hiervoor bestuderen wij de documenten uit de planning-en-controlecyclus en eventuele andere informatie aan de raad. Welke voortgangsrapportages stelt het college op? Krijgt de raad zicht op de voortgang van de uitvoering en realisatie van het beleid? Daarna wordt getoetst of verantwoording leidt tot bijsturing en bijstelling van het beleid. Dit doen wij door na te gaan in hoeverre de raad gebruik maakt van het raadsinstrumentarium (schriftelijke vragen, amendementen en/of moties). Ook gaan we na of er in documenten verwezen wordt naar vragen van raadsleden op dit onderwerp.

Fase 3: samenvatting

Resultaten

- / Inzicht in de vertaling van beheerplannen naar uitvoeringsprogramma's
- / Inzicht in mate waarin de doelstellingen uit het beleid via de uitvoeringsprogramma's naar projecten vertaald worden
- / Inzicht in de monitoring van de uitvoering wat betreft inhoud, planning en budget
- / Inzicht in positie van de raad t.a.v. het beheer van de openbare ruimte
- / Inzicht in de wijze waarop het perspectief van inwoners in het beheer worden meegenomen
- / Beantwoording deelvragen 6 tot en met 11

Gehanteerde methode

- / Documentanalyse uitvoering
- / (Digitale) interviews/groepsinterviews met betrokken afdelingshoofden, teammanagers, beleidsmedewerkers en bestuurlijk portefeuillehouders
- / Vragenlijst onder inwoners

---

³ Bij het onderzoek naar dit onderwerp in de gemeente Hardinxveld-Giessendam in 2023 heeft de inwonersconsultatie via het onderzoekscentrum Drechtsteden een hoge respons (397 invullers) opgeleverd.

Fase 4: Rapportage

In deze laatste fase van het onderzoek stellen wij een beknopte Nota van Bevindingen op, waarin alle feitelijke bevindingen staan opgenomen. Deze Nota leggen we voor aan de organisatie voor het ambtelijk wederhoor. Na verwerking van de ambtelijke reactie maken wij de Nota van Bevindingen definitief en stellen wij de Bestuurlijke Nota op met daarin de conclusies en aanbevelingen. Het complete rapport wordt vervolgens aan het college aangeboden ten behoeve van een bestuurlijke reactie. Daarna zal de rekenkamer de uitkomsten van het onderzoek aan de raad presenteren.

Fase 4: samenvatting

Resultaten:

/ Beantwoording van de vraagstelling in het onderzoeksrapport

Gehanteerde methode:

- / Feitenverificatie (ambtelijk wederhoor)
- / Bestuurlijk wederhoor
- / Rapportage inclusief conclusies en aanbevelingen

3 Ons onderzoeksteam en planning

3.1 Onderzoeksteam en planning

De directeur van de rekenkamer Heleen van Rijnbach is verantwoordelijk voor de inhoudelijke en organisatorische uitvoering van het onderzoek. Zij wordt hierbij ondersteund door secretaris/coördinator Robert Klaassen. Het onderzoeksteam voert in overleg met hen en onder hun supervisie de onderzoekswerkzaamheden uit.

Wij voeren dit onderzoek uit in 2024. Afhankelijk van het verloop van de ambtelijk en bestuurlijk wederhoor is het streven om het rapport in het najaar aan te bieden.

Jaarverslag 2023

Rekenkamer Sliedrecht

Rekenkamer Sliedrecht

Directeur:

Mevr. Heleen van Rijnbach – de Groot

Contactpersoon:

Dhr. Robert Klaassen

Coördinator/secretaris

E. robert@necker.nl

T. 06-199 20 550

Datum:

19 februari 2024

Voorwoord

Voor u ligt het Jaarverslag 2023 van de Rekenkamer Sliedrecht. Hierin doet de rekenkamer verslag van haar werkzaamheden en de effecten daarvan. In het jaarverslag 2023 vindt u een overzicht van de activiteiten die de Rekenkamer in achterliggend jaar heeft verricht.

Tot slot treft u in bijlage 1 een overzicht met de nevenfuncties die ik momenteel vervul (conform artikel 12 van het Onderzoeksprotocol Rekenkamer Sliedrecht).

Met vriendelijke groet,

Heleen van Rijnbach – de Groot
Directeur Rekenkamer Sliedrecht

Jaarverslag 2023

1.1. Inleiding

De Rekenkamer is wettelijk verplicht om jaarlijks een jaarverslag op te stellen. In dit jaarverslag bespreken we allereerst onze werkwijze en de samenstelling van de Rekenkamer (paragraaf 1.2). Vervolgens beschrijven we de resultaten van het onderzoek van 2023, inclusief de uitgevoerde onderzoeksactiviteiten (paragraaf 1.3). Daarna lichten we kort de overige werkzaamheden van de Rekenkamer in 2023 toe (paragraaf 1.4), een vooruitblik naar 2024 (paragraaf 1.5) en we sluiten het jaarverslag af met een financiële verantwoording (paragraaf 1.6).

1.2. Werkwijze en samenstelling

Onze werkwijze

De Rekenkamer is een onafhankelijk orgaan. Wij zijn er om de kaderstellende en controlerende rol van de raad te versterken door middel van het uitvoeren van onderzoek. De taken en bevoegdheden van de Rekenkamer staan beschreven in de Gemeentewet en in de door de gemeenteraad vastgestelde Verordening Rekenkamer Sliedrecht. In onze werkwijze staan 'nabijheid', 'samenwerking met de raad', 'onderzoek met impact' en 'reflectie' centraal.

Nabijheid: De Rekenkamer wil benaderbaar en zichtbaar zijn. Wij staan open voor suggesties van buitenaf. Ook houden wij voeling met actuele ontwikkelingen die binnen de gemeente spelen.

Samenwerking met de raad: De Rekenkamer is een instrument voor de raad. Samenwerken met de raad vinden we dan ook van belang. We zien een belangrijke rol voor de raad in het opstellen van het onderzoeksprogramma.

Onderzoek met impact: Voor de impact van onderzoek zijn helder geformuleerde conclusies en aanbevelingen van belang. Daarom schrijven wij bondige en heldere rapportages. Om impact te hebben doen wij meer dan zogenaamd 'ex-post onderzoek' (evaluatief onderzoek achteraf). Voorbeelden zijn het organiseren van een raadsconferentie, het houden van een digitale inwonersconsultatie of het uitvoeren van een quick scan.

Reflectie: De bril die we hanteren bij het onderzoek naar het functioneren van het bestuur passen we ook toe als het gaat om het functioneren en de effectiviteit van de Rekenkamer zelf.

Samenstelling van de Rekenkamer

De Rekenkamer bestaat momenteel uit de volgende personen:

- / De directeur van de Rekenkamer, mevrouw Heleen van Rijnbach – de Groot, verantwoordelijk voor de kwaliteit van de onderzoeken en gezicht van de Rekenkamer;
- / De secretaris/coördinator van de Rekenkamer, de heer Robert Klaassen, verantwoordelijk voor de coördinatie van de werkzaamheden en aanspreekpunt voor griffier en het onderzoeksteam.

1.3. Onderzoek in 2023

Op 10 februari 2023 is het rapport naar armoede en schuldhulpverlening uit onderzoeksjaar 2022 aan de raad aangeboden. Op 20 februari is dit rapport gepresteerd in de raadsvergadering.

De Rekenkamer heeft in 2023 één onderzoek uitgevoerd naar vastgoedbeheer. Het onderzoek is uitgevoerd in 2023 en de eindrapportage met de titel 'Vastgoed, geen doel maar middel' is op 4 december aan de raad aangeboden. De bespreking van de rapportage met de resultaten door de directeur van de Rekenkamer en projectleider van het onderzoek heeft plaatsgevonden op 16 januari 2024. Een samenvatting van het rapport wordt hier weergegeven.

Aanleiding

In de gemeente Sliedrecht heeft de afgelopen jaren een belangrijke verandering plaatsgevonden in het denken over vastgoedbeheer en het onderhoud aan de vastgoedportefeuille van de gemeente. Het vastgoed van de gemeente wordt nu ingezet om maatschappelijke activiteiten te ondersteunen en maatschappelijke en organisatorische doelen te verwezenlijken. Om deze wens in de praktijk te brengen is door de raad in 2021 zowel het onderhoudsbeleid 'Van curatief naar preventief' als het vastgoedbeleid 'Van beheren naar sturen' vastgesteld.

De gemeente Sliedrecht heeft een relatief grote vastgoedportefeuille. Per 1 januari 2021 omvat de vastgoedportefeuille 55 objecten. Tijdens de consultatieworkshop op 17 oktober 2022 bleek het vastgoed- en onderhoudsbeleid een belangrijk onderwerp voor de raad. De Rekenkamer heeft daarom besloten een onderzoek uit te voeren naar dit onderwerp.

Doel en vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om de raad inzicht te bieden in de doelmatigheid van het vastgoed- en onderhoudsbeleid. Het onderzoek biedt inzicht in beleid, uitvoering en (financiële en maatschappelijke) resultaten. De inzichten die uit dit onderzoek voortkomen kunnen de raad helpen in zijn kaderstellende en controlerende rol. Het onderzoek focust zich op de aspecten vastgoedbeleid, onderhoudsbeleid en verduurzaming. De hoofdvraag van het onderzoek luidt:

In hoeverre is de gemeente Sliedrecht in staat om doelmatig en doeltreffend uitvoering te geven aan het vastgoed- en onderhoudsbeleid?

Onderzoekswerkzaamheden

Het onderzoek is gestart in mei 2023 met een startgesprek met de ambtelijke organisatie. In dit startgesprek is de onderzoeksopzet en het informatieverzoek toegelicht. Na de ontvangst van de documentatie zijn de eerste weken van het onderzoek besteed aan het analyseren van deze documenten. De resultaten van de documentanalyse zijn vervolgens getoetst en verder verdiept in een viertal interviews en een gesprek met de raad. De conceptversie van de nota van bevindingen is op 28 september 2023 aan de organisatie aangeboden voor het ambtelijk wederhoor. Hierna is de definitieve rapportage, bestaande uit een bestuurlijke nota en nota van bevindingen op 7 november 2023 aangeboden aan het college voor een bestuurlijke reactie. Deze is op 30 november 2023 ontvangen en vervolgens opgenomen in de bestuurlijke nota. Hierna is de rapportage op 4 december 2023 aangeboden aan de gemeenteraad van Sliedrecht. Op het moment van schrijven is de rapportage in behandeling bij de gemeenteraad. De rapportage is op 16 januari 2024 door de Rekenkamer gepresenteerd tijdens een beeldvormende vergadering van de raad. Op 13 februari 2024 is de rapportage behandeld tijdens de oordeelsvormende vergadering. Op 5 maart 2024 wordt het rapport behandeld in de besluitvormende vergadering.

Rekenkamer Sliedrecht

Resultaten

De conclusies van het onderzoek luiden:

1. Het vastgoedbeleid is geprofessionaliseerd, maar de uitvoering is nog in volle gang. De eerste stap was het vaststellen van het Integraal Accommodatieplan in 2017. Door inzicht te krijgen in het gemeentelijk vastgoed is het gemakkelijker om ook te kunnen sturen op het beheer. In 2021 is door de gemeenteraad het onderhoudsbeleid, het beheerplan onderhoud vastgoed en het vastgoedbeleid vastgesteld. De implementatie en uitvoering van het beleid op beide vlakken is nog volop aan de gang. In de P&C-cyclus wordt de raad uitgebreid geïnformeerd over de voortgang hiervan. Momenteel worden ook stappen gezet om een gericht accommodatiebeleid op te stellen.
2. De gemeente heeft gefocust op de vier grootste objecten en het verkleinen van de vastgoedportefeuille. De vastgoedportefeuille is onderscheiden in een kern- en een niet-kernportefeuille. Het doel is om uiterlijk in 2025 de niet-kernportefeuille van 29 panden af te stoten. In de gemeente Sliedrecht beslaan de vier grootste vastgoedobjecten de helft van de structurele onderhoudslasten per jaar. Dit zijn het raadhuis, het gemeentekantoor, de Lockhorst en het centrum Elektra. In de afgelopen jaren heeft vooral de focus gelegen op investeringen en onderhoud van deze vier objecten.
3. Het is niet duidelijk op welke manier het gemeentelijk vastgoed wordt ingezet om te sturen op de beleidsdoelstellingen van de gemeente Sliedrecht. De objecten in de kernportefeuille zijn volgens het beleid bestemd voor het huisvesten van maatschappelijke activiteiten. Vanuit het vastgoedbeleid wordt echter niet duidelijk op welke manier veel van de vastgoedobjecten bij kunnen dragen aan de beleidsdoelstellingen van de gemeente Sliedrecht. Wel wordt gewerkt aan een accommodatiebeleid dat het middel kan zijn om de strategische inzet te verscherpen en te verbeteren.
4. Het onderhoud is preventief voor de kernportefeuille en curatief voor de niet-kernportefeuille. Het doel van het onderhoudsbeleid is om de kernportefeuille preventief te onderhouden. (Eind 2023 worden de meerjarenonderhoudsplannen geactualiseerd. Bij de objecten uit de niet-kernportefeuille vindt alleen incidenteel onderhoud plaats om aan de minimale wettelijke vereisten te voldoen.
5. De gemeente Sliedrecht gaat pragmatisch om met haar verduurzamingsambities bij het vastgoedbeheer. Zij heeft concrete doelstellingen inzake verduurzaming en geeft hier gestalte aan bij onderhoud. Wanneer ambities die verder gaan dan het wettelijk minimum niet realistisch zijn, kiest de gemeente een pragmatische inslag. Zij verduurzaamt dan wanneer het mogelijk is.

Op basis van de conclusies zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd:

1. Geef de raad meer inzicht in de gehele kernportefeuille
2. Maak concrete plannen om de rest van de niet-kernportefeuille tijdig af te kunnen stoten.
3. Formuleer haalbare doelstellingen op het gebied van duurzaamheid naast de wettelijke vereisten.
4. Informeer de raad over het bereiken van de onderhoudsdoelstellingen voor de kernportefeuille
5. Toets het accommodatiebeleid op de strategische link met de beleidsdoelstellingen.

1.4. Overige werkzaamheden van de Rekenkamer

Naast het uitvoeren van het onderzoek, bestaat het werk van de Rekenkamer voornamelijk uit de voorbereiding van het onderzoek. Het gaat hierbij om activiteiten van de directeur en secretaris/coördinator (consultatieworkshop, interne en externe communicatie, opstellen jaarverslag/jaarplan).

In 2019 is de Rekenkamerfunctie opgestart, is er een dienstverleningsovereenkomst en een onderzoeksprotocol opgesteld en zijn er kennismakingsgesprekken gevoerd. Tussen 2020 en 2023 heeft de Rekenkamerfunctie vier onderzoeken uitgevoerd: Sturen op grote projecten (2020), Communicatiebeleid (2021), Armoede en schuldhulpverlening (2022) en Vastgoedbeheer (2023). Er zijn vier consultatiewerkshops gehouden, drie rapportpresentaties gegeven en er heeft rondom de onderzoeken meerdere malen afstemming met de begeleidingscommissie plaatsgevonden. Vanaf 2024 is niet langer sprake van een Rekenkamerfunctie, maar van een Rekenkamer. Dit vloeit voort uit de vaststelling van de Wet Versterking Decentrale Rekenkamers.

1.5. Vooruitblik naar 2024

In oktober 2022 is er vanwege het aflopen van de vorige dienstverleningsovereenkomst een nieuwe overeenkomst vastgesteld voor de periode tot en met januari 2026. In oktober 2023 is de Rekenkamer gestart met het voorbereiden van het onderzoeksjaar 2024. Dit houdt in dat op 23 oktober 2023 de consultatieworkshop met de raad heeft plaatsgevonden waarin de shortlist met onderwerpsuggesties voor onderzoek in 2024 is besproken met een afvaardiging van de raad.

Op basis hiervan is de directeur van de Rekenkamer gekomen tot een keuze voor het onderzoek in 2024: een onderzoek naar beheer van de openbare ruimte. Op 12 februari 2024 hebben de directeur en coördinator van de Rekenkamer met de begeleidingscommissie gesproken over de conceptonderzoeksopzet. De start van het onderzoek wordt voorzien in het voorjaar van 2024.

1.6. Financieel verslag 2023

De Rekenkamer Sliedrecht had voor het jaar 2023 de beschikking over een budget van €20.000,-. 18 procent van dit budget (3.620 euro) is besteed aan de instandhouding van de Rekenkamer. Het gaat hierbij om activiteiten van de directeur en coördinator (consultatieworkshop, interne en externe communicatie, opstellen jaarverslag/jaarplan). Het overige deel van het budget (16.380 euro) is besteed aan het uitvoeren van onderzoek.

Bijlage 1. Nevenfuncties directeur van de Rekenkamer

Tabel 1: nevenfuncties van de directeur van de Rekenkamer mevr. Heleen Rijnbach de Groot

Functie	Periode	Bezoldigd
Directeur Rekenkamer Alblasserdam	2019 – heden	Ja
Voorzitter Stichting Vrienden van Avoord	2019 – heden	Nee

Rekenkamer Sliedrecht

**Toelichting proces
&
Rol en taken klankbordgroep**

Rol en taken klankbordgroep

- Doet voorstellen aan de raad over opzet/organisatie gemeentelijke rekenkamer, o.a. over de evaluatie/vervolg invulling rekenkamer, de verordening, DVO met Necker.
- Is klankbord (anders: sparringpartner) voor de Rekenkamer (lees: directeur). De directeur beslist.
- Klankborden over:
  - opzet consultatieworkshop;
  - keuze onderzoeksprogramma;
  - opzet rekenkameronderzoek;
  - verloop rekenkameronderzoek (tussentijds en na afloop).

Proces

In de maand oktober

Consultatieworkshop onderzoeksprogramma volgend kalenderjaar

- Rekenkamer presenteert groslijst onderwerpen voor een rekenkameronderzoek
- Fracties kunnen nieuwe onderwerpen aandragen, eventueel met een pitch
- Rekenkamer voert hierover op interactieve wijze discussie met de (burger)raadsleden in en vat de opbrengst van de bijeenkomst samen. Rekenkamer is onafhankelijk en beslist zelf over keuze onderwerp voor een rekenkamerrapport (anders: onderzoeksprogramma volgend jaar)

In de periode januari/februari

- oplevering jaarverslag aan raad en klankbordgroep (oplegger voor evaluatie rekenkameronderzoek vorig kalenderjaar)
- gemotiveerde bekendmaking onderzoeksprogramma jaar X door rekenkamer aan raad
- Rekenkamer presenteert concept onderzoeksopzet aan klankbordgroep en haalt bij hen input op
- bekendmaking definitieve onderzoeksopzet aan raad

In de periode februari – december

- uitvoering rekenkameronderzoek door Rekenkamer
- tussentijds verslag verloop rekenkameronderzoek door Rekenkamer aan klankbordgroep (in principe schriftelijk)
- onderzoek, ambtelijke hoor en wederhoor, bestuurlijke reactie college op concept rekenkamerrapport
- bespreking concept rekenkamerrapport inclusief bestuurlijke reactie met klankbordgroep
- uiterlijk in december volgt aanbieding rekenkamerrapport aan raad

In de maanden januari – maart

- presentatie en vragenronde rekenkamerrapport in een beeldvormende vergadering
- griffier stelt formeel raadsvoorstel op en dient in bij raad:
  - overnemen alle aanbevelingen
  - college verzoeken om plan van aanpak uitvoering aanbevelingen (kan afwijken in verband met bestuurlijke reactie college)
- oordeelsvormende behandeling raadsvoorstel/rekenkamerrapport
- besluitvormende vergadering. Raad heeft recht van amendement. Rekenkamerrapport zelf is niet te amenderen

Regelgeving/spelregels proces

- Gemeentewet, artikelen 81a t/m 81k (De gemeentelijke rekenkamer)
- Verordening Rekenkamer Sliedrecht 2024
- Dienstverleningsovereenkomst (DVO) tussen gemeente Sliedrecht en Necker